

Лушагіна Тетяна Вікторівна
Лаптін Іван

Успішні кейси впливу електронних петицій на ухвалення політичних рішень в Україні

УДК 321.7:342.57:004.738.5(477)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-4.8>

Стаття поширюється на умовах ліцензії
CC BY 4.0

Лушагіна Тетяна Вікторівна
кандидат політичних наук,
доцент кафедри журналістики
та політології
Чорноморського національного
університету імені Петра Могили
вул. 68 Десантників, 10,
Миколаїв, Україна
ORCID: 0000-0001-8599-2923

Лаптін Іван
магістрант спеціальності «Політологія»
Чорноморського національного
університету імені Петра Могили
вул. 68 Десантників, 10,
Миколаїв, Україна
ORCID: 0009-0000-2425-509X

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю забезпечення більшої прозорості, підзвітності та залучення громадян до процесу прийняття рішень в умовах демократичної трансформації України та її євроінтеграційного курсу. Електронні петиції, як важливий інструмент електронної демократії, сприяють мобілізації громадян навколо суспільно значущих проблем і забезпечують новий формат комунікації між суспільством та владою. Вивчення успішних кейсів електронних петицій дозволяє оцінити ефективність цього механізму, виявити чинники, що забезпечують їх результативність, а також визначити перспективи подальшого розвитку електронної демократії в Україні. Це набуває особливого значення в умовах воєнного стану та процесів європейської інтеграції, коли питання прозорості, підзвітності та участі громадян у прийнятті рішень є визначальними для утвердження демократичних практик.

Метою дослідження є аналіз успішних прикладів впливу електронних петицій на ухвалення політичних та управлінських рішень в Україні, визначення їхнього значення у розвитку електронної демократії та окреслення чинників, що зумовлюють їхню ефективність. Завдяки аналізу нормативно-правової бази України, що регулює подання та розгляд електронних петицій, вивченню кейсів успішних електронних петицій в Україні у 2022–2024 рр., контент-аналізу публікацій у ЗМІ та матеріалів громадських організацій, дослідження має цілісний характер.

Результати дослідження свідчать, що електронні петиції поступово перетворюються з формального інструменту комунікації на дієвий механізм впливу на державну політику. Зокрема, приклади відкриття реєстру е-декларацій, обмеження доступу військових до онлайн-казино, захисту роботи сервісу Tabletki.ua та впровадження вагонів для жінок у потягах демонструють здатність цього інструменту мобілізувати значну кількість громадян і стимулювати органи влади до оперативних рішень. Встановлено, що ключовими чинниками результативності е-петицій є суспільна значущість питання, швидкість збору підписів, підтримка з боку медіа та громадських організацій, а також готовність влади до діалогу.

В Україні електронні петиції виконують подвійну функцію: вони дозволяють громадянам безпосередньо впливати на порядок денний органів влади та водночас формують нову культуру громадської участі й підзвітності. Їх подальший розвиток та інтеграція з іншими цифровими сервісами можуть стати важливим чинником зміцнення демократичних практик та утвердження України як сучасної європейської держави.

Ключові слова: пряма демократія, електронні петиції, громадська участь, Україна, цифрові комунікації, політичні рішення.

Вступ. Забезпечення участі громадян у процесі прийняття рішень є основою, на якій ґрунтується демократія. Розвиток технологій та інновацій зробив цей компонент тісно пов'язаним з удосконаленням цифрових комунікацій.

Ліберальні демократії в усьому світі зазнали зниження рівня довіри та залученості, а порівняльні дослідження показують, що невдоволення демократією перебуває на рекордно високому рівні, що зумовлено такими факторами, як політична поляризація та економічне розчарування. У відповідь політичні інституції розпочали боротьбу за допомогою низки демократичних інновацій. Одним із таких інноваційних інструментів стали електронні петиції до органів влади різних рівнів. З огляду на брак залучення громадськості та неефективні інструменти підзвітності, система електронних петицій є життєво важливою для задоволення потреб громадян, щоб вони були змістовно залучені до визначення пріоритетів шляхом масової мобілізації навколо певного питання. З одного боку, існування петицій дозволяє особам, що приймають рішення, діяти відповідно до ініціатив, запропонованих громадськістю, а з іншого боку, громадянам надається

можливість активно брати участь у процесі прийняття рішень.

Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується активним впровадженням цифрових інструментів у сферу публічного управління та комунікації між владою і громадянами. Одним із найбільш дієвих механізмів електронної демократії є електронні петиції, що дають можливість громадянам безпосередньо впливати на порядок денний органів влади. Запроваджені у 2015 році на законодавчому рівні, вони стали не лише формальним каналом комунікації, а й практичним інструментом, який у ряді випадків призводив до реальних політичних рішень – від місцевого до загальнодержавного рівня.

Вивчення успішних кейсів електронних петицій дозволяє оцінити ефективність цього механізму, виявити чинники, що забезпечують їх результативність, а також визначити перспективи подальшого розвитку електронної демократії в Україні. Це набуває особливого значення в умовах воєнного стану та процесів європейської інтеграції, коли питання прозорості, підзвітності та участі громадян у прийнятті рішень є визначальними для утвердження демократичних практик.

Метою дослідження є дослідження успішних прикладів впливу електронних петицій на ухвалення політичних рішень в Україні, визначення їхнього значення у процесі демократизації та розвитку електронної демократії, а також аналіз чинників, що зумовлюють їхню ефективність.

Завдання дослідження:

- розкрити сутність електронних петицій як інструменту електронної демократії та визначити їх правове підґрунтя в Україні;
- дослідити конкретні кейси успішного впливу електронних петицій на ухвалення державних рішень в Україні;
- визначити ключові фактори, що забезпечують результативність електронних петицій у процесі прийняття політичних рішень.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових та спеціальних методів, які забезпечили всебічний аналіз електронних петицій як інструменту електронної демократії в Україні. Діалектичний метод використано для розгляду електронних петицій у контексті розвитку демократичних процесів та цифровізації публічного управління, що дозволило визначити їх місце у сучасній політичній системі України. Аналіз нормативно-правової бази застосовано для вивчення законодавчих засад запровадження та функціонування електронних петицій в Україні, зокрема змін до Закону України «Про звернення громадян» 2015 року. Кейс-стаді (case study) використано для аналізу успішних прикладів впливу електронних петицій на ухвалення державних рішень (відновлення електронного декларування, обмеження доступу військових до онлайн-казино, захист сервісу Tabletki.ua, запровадження вагонів для жінок у поїздах). Контент-аналіз публікацій у ЗМІ, матеріалів громадських організацій та офіційних повідомлень органів влади дозволив виявити суспільний резонанс і визначити фактори, що зумовлюють результативність електронних петицій. Метод узагальнення застосовано для формулювання висновків щодо ролі електронних петицій у розвитку е-демократії в Україні та визначення перспектив їх подальшого вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ефективності електронних петицій та їхнього впливу на процес ухвалення політичних рішень є предметом досліджень науковців у різних країнах світу. Ф. Метьюз [9], розкриваючи сутність електронних петицій, аналізує роль парламентських е-петицій у Великій Британії та підкреслює їхню значущість як інструменту «позаелекторальної» політичної участі, що дозволяє громадянам формувати порядок денний і привертати увагу політичних еліт до суспільно важливих питань. У цьому контексті електронні петиції розглядаються не лише як канал комунікації, але й як спосіб підвищення підзвітності влади.

Дослідження Кс. Фенга, С. Вана та Дж. Вана [8] демонструє специфіку взаємодії влади та суспільства у Китаї, де форма подачі та тональність петицій значною мірою впливають на ймовірність їх позитивного розгляду урядом. Автори використовують автоматичний текстовий аналіз, показуючи, що навіть у країнах з обмеженими демократичними практиками е-петиції можуть виступати ефективним інструментом комунікації між громадянами та владними структурами.

Науковці О. Белкахла, С. Мелоулі, З. Трабезлі [7] у своїй роботі роблять акцент на важливості використання даних із соціальних мереж для розробки державної політики. Вони доводять, що цифрові інструменти, зокрема петиції та онлайн-дискусії, формують цінний інформаційний ресурс для урядів, адже дозволяють виявляти реальні потреби населення та враховувати їх при формуванні стратегій розвитку.

В українському контексті тематику розвитку електронних інструментів демократії в умовах війни аналізує В. Панкратова [4]. Авторка зазначає, що повномасштабна агресія Росії зумовила як зростання попиту на цифрові форми участі, так і появу нових викликів, пов'язаних із безпекою даних, довірою до інституцій та збереженням прозорості.

Таким чином, аналіз літератури свідчить, що електронні петиції розглядаються як вагомий інструмент сучасної демократії, що виконує функцію комунікаційного мосту між громадянами та владою. Міжнародні дослідження підкреслюють їхній потенціал у мобілізації громадян та впливі на політичні еліти, тоді як український досвід підтверджує їхню здатність впливати на ухвалення конкретних рішень у кризових та конфліктних умовах.

Результати дослідження. Реагуючи на те, що широко вважається кризою демократії, органи влади по всьому світу розробляють нові механізми участі, щоб сприяти більшій взаємодії з представницькими інституціями та забезпечити додаткові можливості для громадян впливати на розробку політики. Мабуть, найпопулярнішим нововведенням стали електронні петиції [9, р. 415–416].

Як важливе втілення демократичних ідей, участь громадськості в політичному житті вивчається вже давно, і її коріння можна простежити ще з часів Стародавньої Греції та Риму, коли збори громадян стали інституційним каналом для участі громадськості. З розвитком буржуазної революції та капіталістичної економіки участь громадськості розвивалася в напрямку інституціоналізації, що головним чином стосується політичної участі. З одного боку, участь громадськості була методом активного здійснення громадянських прав громадянами та стала важливим каналом, через який громадяни висловлюють свої інтереси та звертаються за допомогою до уряду. З іншого боку, уряд може покладатися на участь громадськості, щоб сприймати обставини людей, розуміти та прислухатися до громадської

думки, покращувати рівень прийняття наукових рішень та ефективно задовольняти вимоги громадян, як спосіб спільного виробництва [8].

Традиційні засоби участі переважно реалізовувалися офлайн, наприклад, шляхом подання петицій (відвідування уряду) та написання листів. Хоча такі методи сприяли вираженню суспільних вимог, вони втім мають низку недоліків, таких як високі витрати, часові витрати та відсутність прозорості. Завдяки швидкому розвитку інформаційних технологій, участь громадськості також перейшла від традиційних офлайн-методів до онлайн-методів, тобто до онлайн-участі в політиці. Електронні петиції стали вагомим інструментом прямої демократії. Адже тепер громадяни можуть подавати петиції або надавати пропозиції уряду, не виходячи з дому. Крім того, молодь, яка володіє технологіями, уникає традиційних методів взаємодії з урядовими секторами, тим самим збільшує попит на більш сучасні цифрові канали зв'язку.

Наразі люди можуть використовувати Facebook, Twitter, Weibo та інші соціальні мережі, щоб висловити свою думку або звернутися за допомогою до уряду. У різних країнах, наприклад, у Сполучених Штатах, Китаї та Японії, онлайн-участь стала поширеним методом для громадян зв'язку з політичними органами та висловлення своїх проблем і скарг. Зі зростанням кількості людей, які беруть участь у політиці через Інтернет, онлайн-платформа для політичної участі поступово стала новим каналом комунікації та взаємодії між урядами та громадськістю. З одного боку, завдяки своєму проникненню в повсякденне життя, Інтернет сприяє громадянам висловлювати свої думки та формувати сильні комунікативні навички, з іншого боку, він надає канали, через які уряд може дізнаватися про соціальні проблеми та вимоги громадян і є корисним для розробки політики [7].

Як відзначає українська дослідниця В. Панкратова, що електронні петиції є інструментом, який сприяє розвитку демократії, привертаючи увагу влади до важливих питань та є засобом для оцінювання підтримки відповідних ідей представниками влади.

Сьогодні одним із ключових інструментів електронної демократії в Україні є електронні петиції.

Варто відзначити, що стаття 40 Конституції України проголошує право кожного громадянина направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і водночас зобов'язує останні надати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк [6].

Втім, правове підґрунтя саме електронних петицій було закладено у 2015 році шляхом внесення змін до Закону України «Про звернення громадян», які передбачили можливість подання електронних звернень та петицій. Електронні петиції можуть

спрямовуватись на Президента, центральні органи влади та органи місцевої влади. Слід зауважити, електронні петиції, які адресуються Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України, розглядаються у спеціальному порядку, якщо вони збирають не менше ніж 25000 підписів громадян протягом трьох місяців з моменту оприлюднення. Статут територіальної громади визначає вимоги до кількості підписів громадян на підтримку електронної петиції до органу місцевого самоврядування, а також строк збору підписів.

Відповідно до статті 23¹, громадяни мають право звертатися з електронними петиціями до Президента України, Верховної Ради, Кабінету Міністрів чи органів місцевого самоврядування через офіційний вебсайт відповідного органу або вебресурс громадського об'єднання, уповноваженого на збір підписів.

У тексті петиції має бути чітко сформульована суть звернення, зазначено прізвище, ім'я та по батькові автора (ініціатора), а також його електронна адреса. На сайті, де розміщується петиція, обов'язково вказується дата початку збору підписів, а також відображається загальна кількість і список громадян, які підтримали ініціативу.

З лютого 2022 року до даного періоду електронні петиції до Президента України набули особливої популярності. Популярними темами петицій є вимога дозволити чоловікам призовного віку виїжджати за кордон, присвоєння звання героя України, заборона вручати повістки на АЗС, блокпостах і вулиці, тощо [4, с. 107]. 2023 року відбулася суттєва зміна тематики петицій на сайті президента. Найбільш популярним протягом року було нагородження військовослужбовців званням Героя України, а також низка питань щодо обороноздатності держави – виготовлення FPV-дронів, демобілізація військовослужбовців, можлива мобілізація депутатів та ін.

Загалом, прикладів, коли електронна петиція дійсно повпливала на прийняття певного політичного рішення не так і багато, але вони є і їх стає дедалі більше.

Так, одним із успішних кейсів впливу електронних петицій на ухвалення важливих рішень в Україні стало відкриття реєстру е-декларацій. У перші тижні повномасштабного вторгнення Росії після 24 лютого 2022 року обов'язкове подання декларацій було призупинене. У Transparency International Україна поінформували, що лише третина всіх посадовців подали декларації за 2021 рік. 30 січня 2023 року посли країн G7 та ЄС виступили за якнайшвидше ухвалення в Україні Державної антикорупційної програми та відновлення е-декларування та фінансового звітування політичних партій [6]. Як наслідок, 5 вересня 2023 року Верховна Рада підтримала законопроект, який передбачає відновлення електронного декларування. Однак документом було передбачене відкриття декларацій лише через рік. Це викликало негативну

реакцію суспільства та жваве обговорення в соціальних мережах. Згодом на сайті Президента України з'явилася петиція з вимогою негайно відкрити суспільству е-декларації, вона набрала необхідні 25 тисяч голосів за рекордні три години, і загалом збрала 83 тисячі підписів.

12 вересня 2023 року В. Зеленський наклав вето на закон і заявив, що реєстри мають бути відкриті негайно. Після цього, 18 вересня 2023 року Комітет ВР з питань антикорупційної політики на засіданні підтримав пропозиції Президента до закону про відновлення е-декларування. І вже 20 вересня 2023 року Верховна Рада України 341 голосом «за» підтримала негайне відкриття декларацій чиновників, а президент Володимир Зеленський 10 жовтня підписав його.

Ще один приклад того, що електронні петиції на сайті Президента України впливають на державно-політичні рішення, це петиція про обмеження доступу військових до онлайн-казино. 29 березня 2024 року на сайті Офісу президента з'явилася петиція «Обмеження роботи онлайн-казино», в якій автор петиції закликав обмежити гральний бізнес. Петицію створив військовослужбовець 59 бригади Павло Петриченко, який відзначив, що лудоманія є величезною проблемою для української армії. Статистика інтернет-запитів на азартні ігри за 2024 рік показує, що проблема дійсно величезна (рис. 1). Вже за кілька годин після публікації, ця петиція набрала 25 тисяч голосів, необхідних для розгляду главою держави.

Підписанти петиції попросили президента внести до Верховної ради невідкладний законопроект, який передбачатиме:

- на час воєнного стану, заборону азартних ігор та доступу до онлайн-казино для військовослужбовців;
- заборону реклами азартних ігор з використанням символіки ЗСУ, та будь-якої пов'язаної символіки чи предметів з війною та армією, форма, каска, автомат тощо;
- заборону благодійним фондам співпрацювати із учасниками грального ринку;

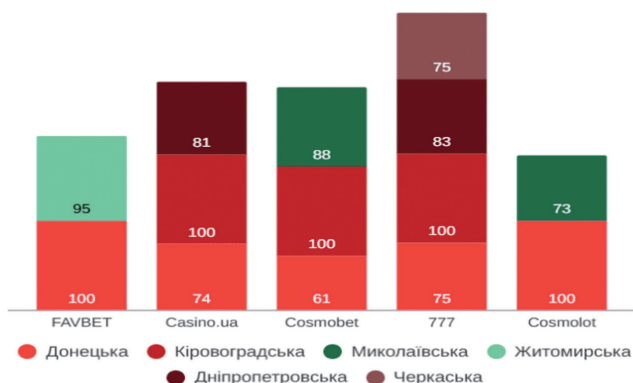


Рис. 1. Топ-області за запитами на різні азартні ігри онлайн

(джерело зображення: скріншот Google Тренди)

– заборону військовим частинам приймати на баланс майно у вигляді благодійної допомоги від учасників грального ринку або пов'язаних фізичних чи юридичних осіб;

– заборону будь-якої реклами чи публічних згадок фактів надання учасниками грального ринку благодійної допомоги військовослужбовцям;

– заборону ломбардам приймати дрони, тепловізори та інші схожі товари подвійного призначення;

– зобов'язання інтернет-провайдерів та мобільних операторів блокувати вебсайти нелегальних казино [3].

І вже 20 квітня 2024 року Президент Володимир Зеленський підписав указ №234/2024 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Щодо протидії негативним наслідкам функціонування азартних ігор в мережі Інтернет» [5].

Напевне, це найшвидша реакція влади на електронну петицію. Втім, не все вдалося реалізувати на практиці. Хоча, одразу після підписання Указу, Мінцифри звернулися до Apple та Google щодо обмеження азартних ігор. Завдяки переговорам заблокували 81 застосунок онлайн-казино: в Google Play – 19, в App Store – 62. 3 травня 2024-го банкам і небанківським фінустановам заборонили приймати в заставу товари подвійного використання. Серед таких товарів – GPS-системи, технології нічного бачення, тепловізори, дрони, БПЛА, бронжилети тощо. Головне управління комунікацій ЗС України у військових частинах (підрозділах) проводять інформаційно-роз'яснювальні роботи щодо можливої залежності від азартних ігор і наслідків. За допомогу військовослужбовцям, які мають ігрову залежність, відповідають офіцери структур психологічної підтримки персоналу, центри психологічної та моральної підтримки окремих родів військ ЗС України. Серед інших методів боротьби з лудоманією у війську – відслідковування реклами азартних ігор і контекстного матеріалу, поширення інформації про небезпеку ігрової залежності, можливості лікування та контакти закладів, де можна отримати допомогу.

До 30 вересня 2025 року в Україні має запрацювати Державна система онлайн-моніторингу, це важливий крок у реалізації указу №234/2024. Адже саме відсутність онлайн-моніторингу тривалий час залишався найбільш проблемним кроком у реалізації пунктів Указу. Втім, наразі сказати про ефективність роботи цієї системи ще неможливо.

Після оприлюднення проекту постанови Кабінету Міністрів щодо внесення змін до ліцензійних умов роздрібної торгівлі лікарськими засобами у 2024 році серед споживачів та онлайн-сервісів виникла хвиля критики. Документ передбачав, що інформація про наявність та ціни на ліки може розміщуватися виключно на офіційних сайтах аптек, що фактично означало б заборону діяльності незалежних агрегаторів цін, зокрема популярного сервісу Tabletka.ua.

Петицію із закликом не забороняти онлайн-сервіс, яку ініціював співзасновник Tabletki.ua Євген Муравщик, за два тижні підписали понад 30 тис. людей із 25 тис. необхідних. У ній ідеться, що проєкт постанови «незаконно витісняє з ринку прайс-агрегатори, порушує права споживачів та погіршує становище більшості аптек». На постанову відреагували у Всеукраїнській раді із захисту прав і безпеки пацієнтів. Там зазначили, що наразі понад 30% покупок в аптеках здійснюється через маркетплейси, де можна лише забронювати ліки онлайн.

Реакція уряду не забарилася: відбулися консультації між представниками онлайн-сервісів, Міністерства охорони здоров'я та Держлікслужби. За їх підсумками ухвалення запропонованих змін було призупинено. У своєму офіційному повідомленні Кабінет Міністрів запевнив, що проєкт постанови доопрацюють із урахуванням пропозицій громадськості [1].

Варто сказати і ще про один приклад впливу електронних петицій на прийняття управлінських рішень в Україні. 15 травня 2023 року на сайті Кабінету міністрів України було опубліковано петицію про створення жіночих та чоловічих вагонів у поїздах, яка набрала необхідну кількість голосів та була взята до уваги. Автори цього звернення просили виділити принаймні один окремих вагон для жінок і, відповідно – для чоловіків у потягах, які слідує маршрутом довшим за 6 годин. І вже 12 червня Укрзалізниця запустила пілотний вагон для жінок. Треба відзначити, що кількість потягів із вагонами для жінок є невеликою (наразі це вісім потягів), але відбувається поступове масштабування. Тобто вимога, викладена у петиції та підтримана громадянами, була взята до уваги та мала практичні наслідки.

Висновки. Аналіз успішних кейсів впливу електронних петицій на ухвалення політичних рішень в Україні доводить, що цей інструмент е-демократії перетворився з формального механізму на дієвий канал громадського контролю та комунікації між суспільством і владою. Приклади відкриття реєстру е-деклараций, обмеження доступу військових до онлайн-казино, а також захисту роботи незалежних онлайн-агрегаторів ліків засвідчують, що петиції здатні мобілізувати значну кількість громадян навколо важливих питань і змусити органи влади оперативно реагувати.

Ефективність петицій зумовлюють кілька ключових чинників: суспільна значущість проблеми, швидкість мобілізації громадян, підтримка медіа та громадських організацій, а також відкритість влади до діалогу. Водночас практика показує, що не кожна петиція має однаковий вплив – результативність залежить від поєднання громадського тиску та політичної волі.

Таким чином, електронні петиції в Україні виконують подвійну функцію: вони не лише дозволяють громадянам безпосередньо впливати на політику, але й формують культуру участі та підзвітності влади.

У перспективі подальший розвиток цього інструменту, зокрема його інтеграція з іншими цифровими сервісами, може посилити демократичні практики, підвищити довіру до інституцій та сприяти утвердженню України як сучасної європейської держави з прозорою та інклюзивною системою врядування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Зінченко М. Шмигаль відповів на петицію щодо заборони Tabletki.ua // Detector media. 31 травня 2024. URL: <https://ms.detector.media/internet/post/35089/2024-05-31-shmygal-vidpoviv-na-petytsiyu-shchodo-zaborony-tabletkiua/>
2. Конституція України: Закон від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Законодавство України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Михайлов Д., Матвіїшина Г. Автор петиції щодо обмеження роботи онлайн-казино: «Деякі військові програють річну зарплату» // Суспільне новини. 30 березня 2024. URL: <https://suspilne.media/717292-avtor-peticii-sodo-obmezenna-roboti-onlajn-kazino-deaki-vijskovi-prograut-ricnu-zarplatu/>
4. Панкратова В.О. Вплив воєнного стану на використання електронних інструментів демократії // Аналітично-порівняльне правознавство. № 4, 2023. С. 105–109.
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 квітня 2024 року «Щодо протидії негативним наслідкам функціонування азартних ігор в мережі Інтернет»: указ президента України № 234/2024. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2342024-50413>
6. Свиридчук Ю. Національне агентство з питань запобігання корупції відкрило публічний доступ до реєстру декларацій // Суспільне новини. 10 грудня 2023. URL: <https://suspilne.media/636344-nacionalne-agentstvo-z-pitan-zapobiganna-korupcii-vidkriilo-publicnij-dostup-do-reestru-deklaracij/>
7. Belkahla O. D., Mellouli S., Trabelsi Z. From citizens to government policy-makers: Social media data analysis // Government Information Quarterly Volume 36, Issue 3, July 2019, P. 560–570.
8. Feng X., Wang C., Wang J. Understanding how the expression of online citizen petitions influences the government responses in China: An empirical study with automatic text analyt // Information Processing & Management Volume 60, Issue 3, May, 2023. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0306457323000675#preview-section-references>
9. Matthews F. The value of 'between-election' political participation: Do parliamentary e-petitions matter to political elites? // The British Journal of Politics and International Relations 2021, Vol. 23(3) 410–429.

REFERENCES:

1. Zinchenko, M. (2024, May 31). Shmyhal responded to the petition regarding the ban on Tabletki.ua. *Detector Media*. Retrieved from <https://ms.detector.media/internet/post/35089/2024-05-31-shmygal-vidpoviv-na-petytsiyu-shchodo-zaborony-tabletkiua/> [in Ukrainian].

2. Verkhovna Rada of Ukraine. (1996, June 28). Constitution of Ukraine: Law of Ukraine № 254k/96-VR. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
3. Mykhailov, D., & Matviishyna, H. (2024, March 30). Author of the petition on restricting online casinos: "Some soldiers lose their annual salary" *Suspilne News*. Retrieved from <https://suspilne.media/717292-avtor-peticii-sodo-obmezenna-roboti-onlajn-kazino-deaki-vijskovi-prograut-ricnu-zarplatu/> [in Ukrainian].
4. Pankratova, V. O. (2023). The impact of martial law on the use of electronic democracy tools. *Analytical and Comparative Jurisprudence*, 4, 105–109. [in Ukrainian].
5. President of Ukraine. (2024, April 20). On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of April 20, 2024 «On countering the negative consequences of online gambling». Presidential Decree № 234/2024. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/2342024-50413> [in Ukrainian].
6. Svyrydiuk, Yu. (2023, December 10). The National Agency for the Prevention of Corruption has opened pub-

- lic access to the declaration register. *Suspilne News*. Retrieved from <https://suspilne.media/636344-nacionalne-agentstvo-z-pitan-zapobiganna-korupcii-vidkrylo-publicnij-dostup-do-reestru-deklaracij/> [in Ukrainian].
7. Belkahla, O. D., Mellouli, S., & Trabelsi, Z. (2019). From citizens to government policy-makers: Social media data analysis. *Government Information Quarterly*, 36(3), 560–570. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2019.05.002> [in English].
8. Feng, X., Wang, C., & Wang, J. (2023). Understanding how the expression of online citizen petitions influences the government responses in China: An empirical study with automatic text analysis. *Information Processing & Management*, 60(3). Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0306457323000675> [in English].
9. Matthews, F. (2021). The value of 'between-election' political participation: Do parliamentary e-petitions matter to political elites? *The British Journal of Politics and International Relations*, 23(3), 410–429. <https://doi.org/10.1177/1369148120988477> [in English].

Successful cases of the impact of electronic petitions on political decision-making in Ukraine

Lushahina Tetiana Viktorivna

PhD in Political Science,
Associate Professor at the Department
of Journalism and Political Science
Petro Mohyla Black Sea
National University
68 Desantriv str., 10, Mykolaiv, Ukraine
ORCID: 0000-0001-8599-2923

Laptin Ivan

Master's Student in Political Science
Petro Mohyla Black Sea
National University
68 Desantriv str., 10, Mykolaiv, Ukraine
ORCID: 0009-0000-2425-509X

The relevance of the study is determined by the need to ensure greater transparency, accountability, and citizen engagement in the decision-making process in the context of Ukraine's democratic transformation and its European integration course. Electronic petitions, as an important instrument of e-democracy, facilitate the mobilization of citizens around socially significant issues and provide a new format of communication between society and government. The study of successful cases of electronic petitions makes it possible to assess the effectiveness of this mechanism, identify the factors that ensure their impact, and determine the prospects for the further development of e-democracy in Ukraine. This acquires special significance in the conditions of martial law and European integration processes, when issues of transparency, accountability, and citizen participation in decision-making are crucial for the consolidation of democratic practices.

The aim of the study is to analyze successful examples of the impact of electronic petitions on political and administrative decision-making in Ukraine, to determine their role in the development of e-democracy, and to identify the factors that contribute to their effectiveness. Through the analysis of the legal framework regulating the submission and consideration of electronic petitions in Ukraine, the examination of successful cases in 2022–2024, and the content analysis of media publications and materials of civil society organizations, the research acquires a comprehensive character.

*The results of the study demonstrate that electronic petitions are gradually transforming from a formal communication tool into an effective mechanism of influence on public policy. In particular, the cases of reopening the e-declaration register, restricting military personnel's access to online gambling, protecting the operation of the **Tabletki.ua** service, and introducing women-only train carriages show the ability of this instrument to mobilize a significant number of citizens and to stimulate government authorities to make prompt decisions. It was established that the key factors of petition effectiveness include the social significance of the issue, the speed of collecting signatures, support from the media and civil society organizations, as well as the government's readiness for dialogue.*

In Ukraine, electronic petitions perform a dual function: they enable citizens to directly influence the agenda of public authorities while also shaping a new culture of civic participation and accountability. Their further development and integration with other digital services may become an important factor in strengthening democratic practices and consolidating Ukraine as a modern European state.

Key words: direct democracy, electronic petitions, civic participation, Ukraine, digital communications, political decisions.

Дата першого надходження рукопису до видання: 26.08.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 23.09.2025
Дата публікації: 10.10.2025